

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande

Datum 10 oktober 2011

Dnr 100-1932-2011

Ert datum 30 maj 2011

Er Ju2011/3249/L3

En ny upphovsrättslag (SOU 2011:32)

Riksantikvarieämbetet får med anledning av det remitterade slutbetänkandet En ny upphovsrättslag (SOU 2011:32) anföra följande.

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet tillstyrker att en redaktionell och språklig modernisering av upphovsrättslagstiftningen presenteras i en ny lag. Ett naturligt led i översynen hade även varit att den materiella rättens normer synliggjordes och förklarades i modern språkdräkt. Så har inte skett utan vissa materiella frågor har lämnats åt sidan.

Bakgrund

I betänkandet anges att det föreslås en ny upphovsrättslag som ska ersätta den nuvarande lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960 års upphovsrättslag). Vidare föreslås att samtliga bestämmelser i internationella upphovsrättsförordningen (1994:193) tas in i den nya upphovsrättslagen. Förslaget innebär att bestämmelserna i 1960 års upphovsrättslag överförs till den nya upphovsrättslagen, med redaktionella och språkliga förändringar. Förslagen omfattar även de ändrade eller helt nya bestämmelser som framgår av upphovsrättsutredningens förslag i delbetänkandet Avtalad upphovsrätt (SOU 2010:24).

Synpunkter

Avsnitt Författningsförslag

S. 26 ff. Förslaget innehåller många och omfattande hänvisningar till andra bestämmelser på mer eller mindre långt avstånd från utgångsbestämmelsen (se t.ex. 3 kap. 3, 8, 13, 18 och 21 §§ i förslaget till upphovsrättslag [FURL]). Det är inte ägnat att öka läsbarheten.

S. 33. I 4 kap. 2 § andra stycket 2 FURL förekommer förkortningen *dvs.* Den framstår som mindre lämplig i lagtext.

S. 46 ff. Kapitel 6 FURL. Enligt vedertaget svenskt synsätt på avtalslicenser är det fråga om rättighetsförvaltning och inte inskränkningar i upphovsrätten. Det rör

Riksantikvarieämbetet

Storgatan 41
Box 5405
114 84 Stockholm

Tel 08-5191 8000

E-post riksant@raa.se

Hemsida www.raa.se

Org.nr 202100-1090

Plusgiro 599 94-4

Bankgiro 5052-3620

alltså avtal om upphovsrättens övergång. Därför framstår det från systematisk synpunkt som tveksamt att avtalslicenser ska ha ett eget kapitel. Det bör således övervägas att inordna bestämmelserna om avtalslicens i samma kapitel som frågor om upphovsrättens övergång regleras.

S. 83. Övergångsbestämmelse 5. till FURL som hänvisar till övergångsbestämmelserna i upphävd lag kan inte anses lämna något bidrag till att göra lagen lättillgänglig.

S. 107m. I utarbetat förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet förekommer i stycket som börjar med *upphovsrättslagen (20XX:XX)* jämfört med följande stycket en dubbelreglering av lagen (1980:612) ... och lagen (1953:771) ...

Avsnitt 3. En ny upphovsrättslag

Riksantikvarieämbetet tillstyrker i allt väsentligt ambitionen att omredigera och språkligt modernisera upphovsrättslagstiftningen samt samla den i en ny lag. För att ett sådant projekt ska vara meningsfullt, bör normerna i den materiella rätten lyftas fram, förklaras och förtydligas i de nya bestämmelserna. Här lämnar betänkandet vissa luckor som bör tätas. Som Riksantikvarieämbetet anfört tidigare är det från systematisk synpunkt inte givet att dela upp frågor som rör avtal om upphovsrättens övergång i två kapitel.

Avsnitt 4.1.2 Överväganden

På s. 131n f. anför utredaren följande.

Under utredningen har framförts önskemål om att det även på andra ställen i lagen ska tydliggöras att den som innehar upphovsrätten har samma ställning som upphovsmannen själv. Detta är dock inte något självklart. I många fall är det utan tvekan så att ordet upphovsman omfattar även rättsinnehavare som efter en övergång inträtt i upphovsmannens ensamrätt, helt eller delvis (se t.ex. 18 § första stycket sista meningen och 19 § första stycket). Ibland är det dock tydligt att ordet upphovsman endast tar sikte på upphovsmannen själv (se t.ex. 6, 7, 41 och 42 §§). I en rad bestämmelser är det emellertid ovisst vem som åsyftas (jfr Rosén, *Upphovsrättens avtal*, 3 uppl. 2006 s. 86). Eftersom mitt uppdrag i denna del av utredningen endast avser en redaktionell översyn av upphovsrättslagen och att det materiella innehållet alltså inte får ändras i detta sammanhang, har jag inte funnit det möjligt att genomgående ersätta ordet upphovsmannen med "den som innehar upphovsrätten". Däremot anser jag att man i de fall då det är helt givet att en

bestämmelse endast omfattar upphovsmannen själv så bör det komma till klart uttryck (jfr t.ex. 5 kap. 4, 5 och 13 §§ i förslaget till ny upphovsrättslag).

Som utredaren får förstås skulle den materiella rätten här sakna ett bestämt innehåll. Det strider mot fundamentet om lagen som ett fullständigt och motsägelsefritt system. Att den materiella rätten i förstone kan framstå som oviss innebär ju inte att uppgiften att språkligt klarlägga den materiella rätten kan lämnas åt sidan. Riksantikvarieämbetet beklagar att utredaren inte ansett sig ha mandat att klarlägga vad lagen brukar upphovsmannen till.

Avsnitt 4.2 Upphovsrättens objekt

Riksantikvarieämbetet hade gärna sett att den nya lagen innehöll någon mera uttrycklig skrivning om vad som skiljer verk som omfattas av lagens skydd från andra skapelser. Det är dock bra att uttrycket "beskrivande framställning" inte föreslås, eftersom en normalspråklig tolkning av detta skulle ha lett till en för stor mängd skyddade objekt.

Genom förslaget att 2 kap. 3 § FURL (nuvarande 9 § material) ska föregås av rubriken *Verk som inte skyddas av upphovsrätt* kan motsatsvis inläsas att författningar, beslut och yttranden alltid är verk (se s.148ö). Det är i och för sig rimligt anta att upphovsrätt kan uppstå även genom prestationer av offentligt anställda. Däremot förefaller upphovsrätten, alltså även den ideella, i dessa fall att helt utsläckas (begränsas) genom den offentliga anställningen. Den aspekten på frågan bör föranleda även en behandling i samband med regleringen upphovsrättens övergång.

Avsnitt 14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

På s. 204y anføres följande:

Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk har varit föremål för åtskilliga ändringar sedan tillkomsten 1960. I flertalet fall har meddelats övergångsbestämmelser som fortfarande kan vara aktuella. Eftersom den nya lagen inte innehåller några sakliga förändringar bör dessa alltså fortfarande gälla. Det bör därför föreskrivas att övergångsbestämmelserna till den gamla lagen och till ändringar i den lagen fortfarande ska gälla.

Eftersom ett flertal dagsrelevanta frågor materiellt regleras genom sagda övergångsbestämmelser, t.ex. vad som gäller för fotografisk bild, framstår det från läsbarhetsperspektiv som mindre lämpligt att hänvisa till upphävd lags

övergångsbestämmelser. Riksantikvarieämbetet avstyrker därför en sådan lagteknisk lösning.

Avsnitt 15. Ekonomiska och andra konsekvenser

Riksantikvarieämbetet får avslutningsvis framhålla att förslaget innehåller – från det tidigare betänkandet Avtalad upphovsrätt (SOU 2010:24) – den materiella ändringen av svensk upphovsrätt att den s.k. specifikationsgrundsatsen lagfästs. Det är ägnat att leda till ökade kostnader för det allmänna i egenskap av beställare av tjänster.

Detta beslut har fattats av riksantikvarien Inger Liliequist efter föredragning av verksjuristen Patrik Pettersson. Även överantikvarien Knut Weibull, avdelningschefen Bengt Björkander och chefsjuristen Catharina Sojde har varit med om den slutliga handläggningen.

Inger Liliequist

Patrik Pettersson

E-kopia till:
Kulturdepartementet
RAÄ, kommunikationsenheten